सभ्यत्वं विद्यायुक्तस्य कर्हिचित् । अस्वामित्वमभाग्यत्वं न सुशीलस्य कर्हिचित् । वदन्ति कवयः केचित् लक्ष्मीदोषां विशुद्धये । लाभस्यार्द्धप्रदानाच्च सर्वेषां शुद्धिरुद्भवेत् । प्रतिग्रहाच्चतुर्थांशं वाचिकाभ्यां तृतीयकम् । क्षयितो विंशतिश्चैव ददतो नास्ति पातकम् । राज्ञो दत्त्वा च षड्भागं देवतानां च विंशतिम् । तद्वच्छिष्टं च विप्राणां क्षत्रियस्य न लिप्यते । तथा समुत्थाय यवादिकानि धान्यानि भूयांसि सस्यानि विधाय । शुक्लो गृहस्थोऽपि पराशरेण तस्यापि नो कश्चिदवादि दोषः । देवा मनुष्याः पितरश्च सर्वे साध्याश्च यक्षाश्च सकिन्नराश्च । गावो द्विजेन्द्राः सह सर्वसत्त्वैः क्षयं न तृप्ताः किल केऽत्र लोके । यश्चैतदालोच्य क्षयं विदध्यात् विघ्नेन पापेन स भूभवेन । क्षीरेण तस्यापि विदारितापि स्याद्भूतधात्री वरदानदात्री । षट् कर्माणि क्षयं ये तु कुर्वन्ति नियमविधिं द्विजाः । ते सुरादिवरप्राप्ताः स्वर्गलोकमवाप्नुयुः । षट्कर्मभिः क्षयः प्रोक्तो द्विजानां गृहमेधिनाम् । गृहस्य गृहिणीभाक्तद्विवाहोऽप्यथोच्यते" ।

गृहस्थस्य भावः कर्म वा ष्यञ् । गार्हस्थ्य गृहस्थधर्मे न० ।

गृहस्थाश्रम पु० न० गृहस्थरूपमाश्रमम् । गृहस्थकर्त्तव्यधर्मभेदे । [गृहाश्रमस्थमनस्थ्ये अमरः ।

गृहस्थूण न०गृहस्य गृहाश्रयस्य स्थूणा समासे क्लीवता ।

गृहाक्ष पु० गृहस्याक्षीव अच् समा० । गवाक्षे वातायने त्रिका० । [अतिथौ । २गृहागतमात्रे त्रि० ।

गृहागत पु० गृहमागतः आ+गम–क्त २त० । १आगन्तुके,

गृहाधिप पु० ६त० । १गृहस्थे हलायु० । २गृहस्वामिनि त्रि०२राजीश्वरे च गृहपत्यादयोऽप्यत्र ।

गृहाङ्ग न० गृहस्थितमङ्गम् । काष्ठिके (आमानि) त्रिका०

गृहायनिक पु० गृहरूपमयनं विद्यतेऽस्य ठन् । गृहस्थे यद्वर० । [उपवने अमरः ।

गृहाराम पु० गृहे गृहसमीपे आरामः । गृहसमीपस्थे

गृहार्थ पु०गृहे तत्र निष्पाद्योऽर्थः तत्पत्यत्वम् । गृहकृत्ये "पतिसेवा गुरौ वासो गृहार्थोऽग्निपरिक्रिया" मनुः । [भिक्षायां (टिकटिकि) हारा० ।

गृहालिका स्त्री गृहे आलिरिव कायति कै–क । गृहगो-

गृहावग्रहणी स्त्री गृहमवगृह्यते अनेन अव+ग्रह–करणे ल्युट् ङीप् । देहस्थाम् अमरः (देओवाल) ।

गृहाश्रया स्त्री गृहे इव लोकानुकूलस्थाने आश्रयते आ+श्री–अच् । ताम्बूल्यां नागवल्ल्यां राजनि० । तस्या गृहाकारस्थाने (वरज) इति ख्याते उत्पन्नत्वात् तथात्वम् ।

गृहाश्रमन् पु० गृहस्थितोऽश्मा । मेषशृङ्गं (शिल) त्रिका० ।

गृहाश्रम पु०न० आश्रम्यतेऽत्र आ+श्रम–आधारे घञ् अर्द्धर्चः गृहमेवाश्रमः । १गृहरूपे आश्रमे "एवं गृहाश्रमे स्थित्वा विधिवत्स्नातको द्विजः" मनुः "स उपाध्यायेनानुज्ञातः समावृत्तस्तस्माद्गुरुकुलवासाद् गृहाश्रमं प्रत्यपद्यत" भा० आ०३अ० । २गृहस्थधर्मभेदे च ततोऽस्त्यर्थे इनि । गृहाश्रमिन् गृहस्थे । [अमरः

गृहासक्त त्रि० गृहे आसक्तः । गृहस्थिते पक्षिमृगादौ ।

गृहिन् पु० गृहं भार्यां विद्यतेऽस्य इनि । गृहस्थाश्रमिणि अमरः । "तस्मात् त्रेताग्नयो गृही" परा० "त्रिवर्गमाश्रमेषु त्रीन् लोकान् विजयेद् गृही" मनुः । गृहं गृहत्वं साध्यतयाऽस्त्यस्य इनि ङीप् गृहिणी । २भार्यायाम् स्त्री हेमच० । गृहिणीकर्त्तव्यकर्माणि शुक्रनीतिशास्त्रे २अ०उक्तानि यथा

"न विद्यते पृथक् स्त्रीणां त्रिवर्गविधिसाधनम् । पत्युः पूर्वं समुत्थाय देहशुद्धिं विधाय च । उत्थाप्य शयनीयानि कृत्वा वेश्मविशोधनम् । मार्जनैर्लेपनैः प्राप्य सानस्यं यवसं गवम् । शोधयेद्यन्त्रकाष्ठानि स्निग्धान्युष्णेन वारिणा । शोधयित्वा तु पात्राणि पूरयित्वा तु धारयेत् । महानसस्य पात्राणि बहिः प्रक्षाल्य सर्वदा । सङ्घृष्य शोधयेच्छ्रीं तत्राग्निं सेचनं न्यसेत् । स्नात्वा नियोगपात्राणि रसान्द्रव्याणि च । कृतपूर्वाह्णकार्यं च श्वशुरावभिवादयेत् । ताभ्यां भर्त्रा पितृभ्यां वा भ्रातृसातृल बान्धवैः । वस्त्रालङ्काररत्नानि प्रदत्तान्येव धारयेत् । मनोवाक्कर्मभिः शुद्धा पतिदेशानुवर्त्तिनी । छायेवानुगता स्वच्छा सखीव हितकर्मसु । दासीव दिष्टकार्येषु भार्या भर्त्तुः सदा भवेत् । ततोऽन्नसाधनं कृत्वा पतये विनिवेद्य सा । वैश्वदेवोद्धृतैरन्नैर्भोजनीयांश्च भोजयेत् । पतिं च तदनुज्ञाता शिष्टमन्नादमात्मना । भुक्त्वा नवेदहःशेषं सदसद्व्ययचिन्तया । पुनः सायं यथा प्रातर्गृहशुद्धिं विधाय च । कृतान्नसाधना साध्वी सभृत्यं भोजयेत् पतिम् । नातिहृष्टा स्वयं भुक्त्वा गृहनीतिं विधाय सा । आस्तृत्य साधु शयनं ततः परिचरेत् पतिम् । सुप्ते पत्यौ तदध्यास्य स्वयं तद्गतमानसा । अनग्ना चाप्रमत्ता च निष्कामा च जितेन्द्रिया । नोच्चै-